

ZŠ a MŠ Proseč

Základní škola a mateřská škola Proseč

Rybenská 260, 539 44 Proseč u Skutče, IČO: 75018772

tel.: 469321291, www.zsprosec.cz, email: skola@zsprosec.cz

PLÁN PODPORY NADÁNÍ

ZŠ - 2018 - 2021

OBSAH

ÚVOD.....	3
1. HODNOCENÍ OBDOBÍ 2016 - 2018.....	3
2. TYPOLOGIE NADANÝCH DĚTÍ.....	4
3. NĚKTERÉ ROZDÍLY MEZI BYSTRÝM A NADANÝM DÍTĚTEM.....	5
4. NÁŠ POSTUP.....	5
5. JEDNOTLIVÉ KROKY S DOPORUČENÝMI TERMÍNY V OBDOBÍ 2018 - 2021	6
6. HARMONOGRAM REALIZACE PŘÍPRAVY NA FVTP	7
7. DALŠÍ NÁMĚTY	8
8. ZAJÍMAVÉ INTERNETOVÉ ZDROJE - POMOCNÍCI VE VÝUCE	8
ZÁVĚR:	9
<i>Příloha 1: Dotazník.....</i>	<i>10</i>
<i>Příloha 2: Přehled nadaných žáků – 1. stupeň.....</i>	<i>11</i>
<i>Příloha 3: Přehled nadaných žáků – 2. stupeň.....</i>	<i>12</i>
<i>Příloha 4: Jak poznáme nadané dítě.....</i>	<i>13</i>
<i>Příloha 5: Co s mimořádně nadanými v běžné třídě? .....</i>	<i>15</i>

Tento plán rozvíjí a konkretizuje ŠVP ZV „Škola mnoha možností“ kapitolu 4. 5. Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných Základní školy a mateřské školy Proseč.

Chce-li se naše škola systematicky věnovat péči o nadané žáky, je třeba, aby učitelé byli schopni takové děti poznat a odhalit. Jako určité vodítko při této nelehké práci by nám mohly posloužit články uveřejněné na www.nadanedeti.cz.

Úvod

Péče o nadané děti je zakotvena ve školském zákoně: Zákon č. 516/2004 Sb., vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Na naší škole je součástí Upraveného ŠVP ZV se zpracovanými změnami v souladu s RVP ZV dle Opatření MŠMT č.j.: MŠMT-28603/2016 a ŠVP PV se zpracovanými změnami v souladu s RVP ZV dle Opatření MŠMT č. j.: MŠMT-38628/2016-1.

Péče o nadané žáky je zakotvena ve školském zákoně, který konkrétně v §17 – 19 pojednává o různých možnostech přístupu k talentovaným žákům.

RVP ZV a RVP PV umožňují, aby školní, třídní i individuální vzdělávací program, jeho obsah i podmínky, byly dle potřeb a možností rozumně přizpůsobeny mimořádným schopnostem dětí a popřípadě doplněny nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností či nadání dětí. Rozvoj a podpora mimořádných schopností by měla být zajištěna a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíří obvyklé vzdělávací nabídky.

Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.

Ke vzdělávacím potřebám žáka s mimořádným nadáním se vyjadřuje školské poradenské zařízení. Individuální vzdělávací plán (dále IVP) je vypracován po nástupu mimořádně nadaného dítěte do školky/školy, nejpozději však do 1 měsíce po zjištění jeho nadání.

1. Hodnocení období 2016 - 2018

Dále pokračujeme ve využití **Programu Testy dětských schopností**. Program je nainstalován do všech počítačů na škole, aby se s ním mohlo následně pracovat.

Každý třídní učitel zajistil, aby si tyto testy mohly dobrovolně vyzkoušet všechny děti, a to tak, že na 1. stupni dle ročníku vyučující vybírali pro žáky nejvhodnější oblast, kterou jsou děti schopny v daném ročníku relativně dobře zvládnout.

Od 6. ročníku již žáci vypracovali testy ze všech oblastí. Výsledky žáků v testovaných oblastech si evidovali třídní učitelé, ale i žáci. V některých případech vycházely překvapivé výsledky jak pro učitele, tak pro žáky. S těmito testy chceme pracovat i nadále a jejich výsledky využívat především k motivaci žáků k dalšímu učení i případným konzultacím s rodiči. Tyto testy jsme použili již minulý rok. Na základě zjištěných výsledků jsme se rozhodli, že budeme tento test zadávat nejdříve po dvou letech.

V žádném případě je nehodláme využívat jakýmkoli způsobem ke klasifikaci žáků či jinému hodnocení dětí.

Ve školním roce 2017/2018 učitelé vytipovali děti zájímaví se více o určitý předmět či oblast. Všechny děti absolvovaly testy dětských dovedností z webu proskoly.cz, které jsou v některých oblastech založeny na bázi IQ testů.

V rámci výuky byla vybraným dětem z 3. – 6. třídy nabídnuta možnost rozšířené výuky 1x za 14 dní.

První setkání se uskutečnilo 6. 12. 2017 s žáky 3. třídy, 18. 12. 2017 s žáky 4. třídy a v lednu 2018 s žáky 5. a 6. třídy. Žáci byli vedeni speciální pedagožkou Mgr. Danou Uchytlovou a Mgr. Veronikou Roušarovou. Společně jsme zjišťovaly, co děti zajímá, co by se chtěly více dozvědět.

Od ledna 2018 žáky 3. a 4. třídy vede samostatně Mgr. Dana Uchytlová a žáky 5. a 6. třídy Mgr. Veronika Roušarová. Celkem se rozšířené výuky účastnilo: 3 žáci ze 3. třídy, 4 žáci ze 4. třídy, 4 žáci z 5. třídy, 2 žákyně z 6. třídy.

Během školního roku 2017/2018 žáci společně i samostatně řešili netradiční matematické úlohy (zebra úlohy, problémové úlohy, úlohy z Hejného matematiky a jiné), rébusy, hlavolamy, geometrii v praxi – zvláště jsme trénovali prostorovou představivost, úlohy z časopisu Makovice, pokusy, labyrinty, literární tvorbu, hráli vzdělávací hry, snažili se porozumět grafům, tabulkám...

Snažíme se žákům nabídnout postup práce badatelskou metodou, kdy sami navrhnou, co by chtěli v dané oblasti zkoumat, zjišťovat a hledat na své otázky odpovědi. Tímto způsobem je připravujeme i na jejich případnou účast ve FVTP, až postoupí do 6. ročníku. Bohužel jsme v této možnosti zatím velmi limitováni časem 1 vyučovací hodiny (= 45min). Žáci mají možnost si zapůjčit časopis „Už vím proč?“, používat pro vyhledávání informací internet.

Také se aktivně zapojili do soutěže Logická olympiáda, Matematická olympiáda, Malá Proseč Terezy Novákové, Matýsek.

V příštím školním roce bychom rádi dále navázali na tuto činnost, nadané děti dále více podporovali. Nabídlí jim možnost zažít školu hrou, nových možností a aktivit, které by je zajímaly.

2. Typologie nadaných dětí

Šárka Portešová

Každé dítě je individualita a platí to i o dětech, které vykazují nadprůměrné rozumové schopnosti. Domníváme se, že z toho je vždy nutné při diagnostikování a hodnocení všech dětí vycházet. Níže popsaná typologie nadaných dětí nemá sloužit k „zaškatulkování“ jednotlivých dětí ve školní třídě k příslušným typům a kategoriím. Chceme ukázat, s jakými možnými obecnými typy nadaných dětí může učitel nejčastěji počítat. Podle Bettse a Neihartové (1988) existuje **6 základních typů nadaných dětí**:

Úspěšné nadané dítě

Učitel toto dítě často správně identifikuje. Je to dítě, které se velmi dobře učí, má samé jedničky, dovede jednat s dospělými, je poslušné a nemá žádné problémy chování.

Vysoce tvořivé nadané dítě

Takové dítě stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Je pro něj obtížné přizpůsobit se pevnému školnímu systému. Opravuje dospělé, chce měnit školní pravidla, špatně se ovládá. Chování takových dětí bývá velmi konfliktní.

Nadané dítě maskující své schopnosti

Takové dítě obvykle schovává, maskuje své skutečné, často nadprůměrné schopnosti jen proto, aby bylo přijato ostatními spolužáky. Obecně platí, že tyto děti mívají velmi nízké sebevědomí i sebehodnocení a často jsou velmi frustrovány. Tento typ se často týká nadaných dívek, zejména na počátku střední školy.

„Ztroskotané, odpadlé“ nadané dítě

Dítě tohoto typu stojí často v opozici, proti všem a všemu. Protestuje proti dospělým, rodičům i učitelům, kamarádům, sourozencům, proti celé společnosti. Je stále nespokojeno a dává to najevo. Také ono má snížené sebevědomí, a zároveň má pocit, že mu nikdo nerozumí. Buď vyrušuje nebo zcela již rezignovalo, ztratilo motivaci a odmítá jakoukoliv školní činnost. Nedělá školní úkoly a nepřipravuje se. Jeho školní výkony bývají velmi nevyrovnané, hodnocení průměrné až podprůměrné.

Nadané dítě s určitou vývojovou poruchou (nejčastěji se specifickou vývojovou poruchou učení.)

Tyto děti bývají velmi nadané, ale jejich školní výsledky tomu zdaleka neodpovídají. Jejich školní zadání bývají často nedokončena, nejsou schopny pracovat pod časovým tlakem a bojí se jakéhokoliv selhání. Většinou jsou hodnoceny jako žáci s průměrnými schopnostmi.

Autonomní nadané dítě

Toto dítě bývá velmi nezávislé, vystačí si samo se sebou. Je schopno riskovat, má velmi pozitivní sebehodnocení a využívá školní vzdělávací systém tak, aby z něj sám měl co nejvíc užitku

3. Některé rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem

Řada učitelů dovede dobře nadané dítě identifikovat. Vychází při tom z vlastní pedagogické zkušenosti a praxe. Některé pedagogické výzkumy však ukazují, že učitelé často **zaměňují projevy chování rozumově nadaného dítěte s dítětem šikovným, bystrým** (Cvetkovič – Lay, 1998). Jak bystré, tak rozumově nadané dítě má specifické vzdělávací potřeby a potřebuje k optimálnímu rozvoji podněty a vzdělávací materiály, které odpovídají jeho kognitivní úrovni. Níže uvedená tabulka ukazuje některé typické rozdíly v chování.

Bystré dítě

Umí odpovídat
Zajímá se
Má dobré nápady
Odpovídá na otázky
Je vůdcem skupiny
Jednoduše se učí
Mezi vrstevníky je oblíben
Chápe významy
Přesně kopíruje zadaná řešení
Dobře se cítí ve škole, ve školce
Přijímá informace
Je vytrvalé při sledování
Je spokojené s vlastním učením a výsledky

Nadané dítě

Klade další otázky.
Je zvědavé.
Má neobvyklé nápady.
Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje.
Je samostatné, často pracuje sám.
Většinu už zná.
Víc mu vyhovuje společnost starších dětí
Dělá závěry.
Vytváří nová řešení.
Dobře se cítí, když se učí (něco nového).
Využívá informace.
Sleduje pozorně.
Je velmi sebekritické.

Tab.: Rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem (Cvetkovic - Lay, J. 1995)

Literatura: Cvetkovic - Lay, J. (1995) *Ja choću i mogu više. Priručnik za odgoj darovitě djece od 3 do 8 godina.* Zagreb, Alinea

4. Náš postup

Na základě této typologie by měli učitelé ve svých třídách a předmětech takové děti identifikovat, mít o nich přehled a vzájemně se o nich s ostatními pedagogy informovat.

Dětem, které se ve větší míře budou zajímat o určitý předmět, nabídnou učitelé rozšíření vědomostí a znalostí zábavnou, hravou formou, odkazy na literaturu, webové stránky či ostatní média. Vyučující umožní, aby si žáci mohli výklad doplňovat, připravovat si referáty, účastnit se soutěží (**Logická olympiáda...**) a exkurzí. Mohou též navštívit jiné ročníky nebo třídy, aby zde prezentovali své vědomosti či dovednosti. Svůj zájem a znalosti ze svého oblíbeného oboru mohou zveřejňovat formou nástěnek, příspěvků do školního časopisu, prezentacemi pro žáky či relacemi prostřednictvím školního rozhlasu.

Jako další možnosti lze uvést možnosti mimoškolní činnosti, například kroužek šachu (vedoucí kroužku by mohl být rodič či senior), kroužek zábavné logiky (křížovky, sudoku, rébusy, hlavolamy, piškvorky) – zde se nabízí i možnost řešení volitelným předmětem u mladších dětí zájmovým útvarem.

Lze nabídnout rodičům možnost tábora pro nadané děti.

5. Jednotlivé kroky s doporučenými termíny v období 2018 - 2021

1. Seznámení pedagogů s aktualizovaným materiálem Plán péče o nadané a mimořádně nadané žáky.
Všichni učitelé do 30. 10.
2. Aktualizace seznamů nadaných dětí a žáků ve všech ročnících, využití vlastních dotazníků, individuálních rozhovorů s žáky, rodiči, dalšími učiteli, vedoucími zájmových útvarů, trenéry, učiteli ZUŠ, testů dětských dovedností... – zvláště 1. a zvláště 2. stupeň.
Třídní učitelé do 30. 10.
3. **Věnovat vytypovaným dětem zvýšenou a systematictější pozornost. Do poznámek v evidenci uvádět případný pokrok, úspěchy, změn. Založit si portfolio, kam si učitelé daného předmětu budou zakládat kopie úspěšných prací, diplomů, ocenění, případně vést poznámky o účasti v soutěžích či přehlídkách, umístění a další informace.**
Všichni učitelé trvale
4. Každoročně během září až října pracovat s literaturou a ostatními metodickými materiály k této problematice.
Všichni učitelé do 31. 10.
5. Pravidelně informovat o této problematice rodiče, a to vždy při první třídní schůzce.
Třídní učitelé září – říjen
6. Tyto informace poskytnout rodičům „předškoláků“, dohodnout spolupráci s MŠ.
VP, ŘŠ, MŠ do 31. 10.
7. Viz bod 2.
Všichni učitelé do 15. 6.
8. Účast na vzdělávání k této problematice
zájemci dle nabídky
9. Zapojit do vědomostních a logických (Logická olympiáda...) soutěží dětí. Systematicky zájemce připravovat, včetně vytypovaných žáků (5. - 9. třídy) na FVTP (viz další kapitola).
Všichni učitelé dle vypaných termínů
10. Na základě získání předchozích informací identifikovat nadané žáky na 1. st. a informovat rodiče dětí, u nichž lze předpokládat určitý stupeň nadání, a nabídnout jim možnost vyšetření v PPP..
Všichni učitelé trvale
11. V případě doporučení PPP zpracovat IVP pro mimořádně nadané dítě.
TU, učitelé, VP do 30 dnů od oznámení školy
12. Volit vhodné metody práce s konkrétním MND (akcelerace, obohacování, diferenciací).
Všichni učitelé trvale
13. Doplnovat a obnovovat na 1. a 2. stupni ZŠ na přístupném místě pro učitele složku materiálů, pomůcek, časopisů (Makovice...), které budou vyučující při své práci využívat.

14. Vyhodnotit péči o nadané žáky, dvakrát ročně aktualizovat přehledy nadaných žáků
ŘŠ, VP, všichni učitelé v červnovém termínu pedagogické rady příslušného roku

15. Vytvořit systém evidence nejrůznějších i mimoškolních aktivit žáků třídy tak, aby do něho mohli zaznamenávat všichni vyučující napříč ročníky i předměty.

Všichni učitelé trvale

16. Pokračovat v práci kroužku „nadaných“ (rozšiřovat nabídku činností), dalších kroužků (případně nabízet další zájmové útvary dle nabídky a požadavků žáků).

Vedoucí uč. kroužku průběžně

17. Zhodnotit práci péče o nadané žáky v období 2018-2021. Stanovit další postup/plán.

ŘŠ, VP, Z. Pecina do 31. 8. 2021

6. Harmonogram realizace přípravy na FVTP

1. Září

Učitelé zejména technických předmětů soustředí náměty, návrhy možných témat projektů (s nápady mohou přicházet i učitelé 1. stupně), zapíše je do přehledu dle oborů s uvedením konzultujících učitelů.

2. Říjen

Výzva žákům (dvojcím, trojicím), aby si zvolili téma nebo přišli s vlastním nápadem (podpořit nápady dle vlastních zájmů, zájmové činnosti). Zájemcům budou vysvětleny zásady při realizaci projektů FVTP. Vyučující se zaměří především na budoucí „studenty“ a na žáky s dobrým a lepším prospěchem, ale i na žáky s mimoškolními aktivitami, zájmy, koníčky. Pomoc a podpora bude nabídnuta i ostatním zájemcům. Žáky lze motivovat i případnou známkou za dobře připravený projekt. Žáci se zapíše do přehledu, kde budou uvedeni i konzultující učitelé, na které se žák bude moci obrátit s žádostí o vedení zvoleného projektu. Zároveň vedoucí učitel informuje rodiče o průběhu a realizaci projektu.

3. Říjen - prosinec

Práce na projektu, možnost pracovat i doma. Opět oslovit rodiče k podpoře svých dětí. Vyhledání konzultantů – odborníků v dané oblasti mimo školu.

4. Leden - do 25. 1. příslušného roku

Realizovat školní – třídní kolo, vybrat postupující do oblastního kola – mohou být i všechny projekty. Toto podle počtu projektů na škole v příslušném roce po vzájemné domluvě zajistí vedoucí učitelé projektů.

5. Leden- do 31. 1. příslušného roku

Vedoucí učitel projektu zajistí podání přihlášky do oblastního kola.

Zapojení: všichni zaměstnanci školy.

Je třeba, aby se zejména všichni pedagogičtí pracovníci obou stupňů školy seznámili s postupem přípravy, průběhu a realizace projektu FVTP.

Jsou vítány jakékoliv nápady a náměty.

7. Další náměty

Možnosti práce s nadanými dětmi ve škole - *Šárka Portešová* (podle www.nadanedeti.cz) – zkrácená verze. Většina z níže uvedených systémů školní péče o nadané děti existuje v zahraničí již řadu let. Zmíněné systémy přitom úspěšně fungují paralelně, vedle sebe, protože není možné říct, že jen jeden jediný přístup je nejlepší a optimální pro vzdělávání všech nadaných dětí. Obecně existují ve světě tři hlavní, níže jmenované přístupy:

1) Akcelerace

Mimořádně nadané dítě postupuje školními osnovami, v případě tohoto opatření, mnohem rychleji než ostatní děti. Může „přeskočit“ některý nebo některé ročníky, případně zahájit docházku dříve, než jeho vrstevníci. Tato eventualita se doporučuje dětem s nadprůměrným nadáním a velmi dobrou schopností sociální adaptace.

2) Obohacování osnov

Osnovy pro běžnou třídu jsou, v rámci tohoto postupu, obohacovány směrem k rozšíření a prohloubení učiva. Jedná se v podstatě o opak akcelerace. Dítě zůstává v běžné třídě, probírá však značně rozšířenou látku.

3) Péče o nadané děti v rámci běžné třídy – (nejpravděpodobnější práce na naší ZŠ)

V tomto případě musí však jít o skutečnou, důslednou integraci, nejen ponechání nadaného dítěte v běžné třídě. **Co je nutné zabezpečit:**

- Seznámení učitelů s možnostmi identifikování a diagnostikování nadaných dětí, s možnými postupy a metodami, které mohou ve své třídě využít.
- Identifikování nadaných dětí ve třídě.
- Rozšíření obvyklých výukových materiálů určených pro ostatní žáky.
- Plánování dalších postupů práce s těmito vybranými dětmi.

4) Skupiny několika nadaných dětí v rámci jedné třídy

Při realizování tohoto modelu se spojí rozumově nadané děti z jednoho ročníku do jedné skupiny a jsou integrovány do jedné běžné třídy. Tato skupina se tak učí jako celek podle individuálního programu v rámci běžné třídy.

8. Zajímavé internetové zdroje - pomocníci ve výuce

Některé internetové zdroje, které jsou užitečné pro přípravu vyučovací hodiny:

[Moje škola – škola hrou pro každého a nonstop](#)

- Na těchto stránkách najdete velmi zajímavé informace a náměty pro každý vyučovací předmět.

[RVP](#)

- Portál pro podporu rámcových vzdělávacích programů.

[Krok za krokem s nadaným žákem](#)

- Příručka Výzkumného ústavu Pedagogického

[Education planet](#) a [Education world](#)

- Jsou skvělé rozcestníky s informacemi a spoustou nápadů a materiálů pro výuku.

Závěr:

Tento projekt neznamena větší množství práce ve smyslu drilu, biflování, paměťového učení a stresu ze zkoušení. Je to pestrá nabídka rozvoje osobnosti dítěte za jeho aktivní účasti.

Cílem je podpořit rozvoj osobnosti jednotlivých žáků, rozvoj jejich nadání, rozšíření znalostí a dovedností, ty pak uplatnit při volbě povolání a dále ve společnosti.

V Proseči dne 12. 10. 2018

Koordinátor podpory nadání Mgr. Zdeněk Pecina .....

Koordinátor podpory nadání Mgr. Veronika Roušarová .....

Výchovná poradkyně Mgr. Alena Zvárová .....

.....
Mgr. Josef Roušar,
ředitel ZŠ a MŠ Proseč

Příloha 1: Dotazník

Jméno a příjmení: .....

Třída: .....

1) Chodíš do školy rád?

ANO - NE

2) Který předmět tě opravdu baví? (Pokud víš, napiš proč)

.....
.....
.....

3) Připravuješ se na tento předmět doma více než na ostatní?

ANO - NE

4) Zajímáš se o tento předmět – obor i mimo školu (vyučování) např. doma na PC, knihy, časopisy?

ANO - NE

Pokud ano, jak?

.....
.....

5) Máš nějaký opravdový koníček, kterému se pravidelně nebo často věnuješ? ANO - NE

6) Pokud ANO, jaký? – Popiš jej.

.....
.....

7) Už jsi v něčem vynikl, uspěl nebo teprve chceš vyniknout?

ANO - NE

Pokud ANO, popiš.

.....
.....

Příloha 2: Přehled nadaných žáků – 1. stupeň

Pořadí	Jméno a příjmení	Třída	Oblast nadání	Poznámky

Příloha 3: Přehled nadaných žáků – 2. stupeň

Pořadí	Jméno a příjmení	Třída	Oblast nadání	Poznámky

Příloha 4: Jak poznáme nadané dítě

Autor: ZaJitka

Rubrika: Zdraví a výchova

V našem novém seriálu věnovaném nadaným dětem si povíme o tom, jak poznáme, zda je dítě opravdu nadané a jak s jeho nadáním dál pracovat. Píši pracovat, protože někdy jde opravdu o náročnou práci po všech stránkách.

Většinou si rodiče přejí mít krásné, zdravé a nadané děti. Nadání a talent je dar, ale je potřeba vědět, jak ho využít rozvíjet. Nadané děti často požadují speciální péči i přístup, projevy jejich chování bývají odlišné od jejich vrstevníků.

Pokud máte dojem, že vaše dítě je nadané, je dobré navštívit pedagogicko-psychologickou poradnu, kde vám odborníci poskytnou užitečné rady a třeba i kontakty na organizace, které se věnují práci s nadanými dětmi.

Jak poznáme nadané dítě

Nadání a talent se projevuje v různých oblastech. Je dobré, když se nám podaří je objevit co nejdříve. Usmadní to život jak dítěti, tak rodičům. Je totiž důležité si uvědomit, že nadání a talent nemusí mít a nemá jen „kladné“ projevy, ale i spoustu „záporných“.

K výrazně talentovanému dítěti je třeba speciální přístup, vývoj takového dítěte probíhá nerovnoměrně, není to tak, že by dítě bylo ve všem nadané. V některých oblastech sice předčí své vrstevníky, ale jinde může být i výrazně pozadu.

Jaké jsou tedy znaky nadaných:

1. paměť a znalosti – mají vynikající paměť, dokážou zpracovávat a využívat získané informace
2. schopnost sebeřízení – dítě samo ví, jak se učit a dokáže samo své učení kontrolovat
3. rychlost myšlení – někdy dítě delší dobu plánuje, ale potom se o to rychleji rozhoduje
4. zpracování problémů – schopnost třídění informací na podstatné a méně podstatné, snadno se doberou k jádru věci
5. pružnost myšlení – dokáží přijmout i jiný způsob řešení
6. dávají přednost složitějšímu – baví je dělat věci a hry složitější, protože je to potom víc baví, složitější věci jsou pro ně zajímavější
7. mimořádná schopnost soustředění již od raného věku
8. velmi brzy se naučí mluvit, číst, psát
9. předčasnost – pokroky v určité oblasti dělají nadané děti dříve než je běžné v průměrné populaci
10. trvání na vlastním tempu a postupu – děti se učí rychleji anebo jiným způsobem než průměrné nebo i chytré děti, potřebují minimální pomoc z vnějšku, většinou se učí samy
11. tvořivost – děti samy objevují pravidla a zákonitosti a tvoří vlastní, často svérázné způsoby řešení problémů
12. mimořádná vnitřní motivace – až zarputile se věnují studiu a řešení problému
13. přecitlivělost – obvykle bývá doprovázena až bouřlivými emočními reakcemi, to je patrné zvláště u chlapců, kdy se objevuje větší vzdorovitost. Dívky naproti tomu často reagují tím, že se uzavrou, pláčou v soukromí, nebo se problémy emočního rázu odrazí ve zdravotních obtížích (bolest břicha)
14. touha po nezávislosti
15. menší potřeba spánku

Práce a podpora nadání je důležitá nejen pro realizaci a pozdější uplatnění onoho nadaného jedince, ale má velký přínos i pro společnost. Je prokázáno, že potenciál, který není využíván, může ztrácet na kvalitě, nebo i dokonce zaniknout.

Je tedy důležité, aby dítě:

- mělo podmínky pro to, aby si mohlo vyzkoušet, pro co má předpoklady
- bylo motivováno ke kvalitnímu výkonu
- mělo podporu (rodina, škola...) a možnost adekvátního vzdělání
- bylo chváleno za to, co dokázalo

Na nás rodičích spočívá hlavní a důležitý úkol, poskytnout malému človíčkovi pocit zázemí, lásky, dávat mu najevo pochopení a podporu nejen ve chvílích kdy se daří, ale i ve slabších okamžicích.

Příloha 5: Co s mimořádně nadanými v běžné třídě?

Vzhledem k integračním tendencím ve vzdělávání nadaných je třeba připomenout i základní zásady práce s nadanými v běžné třídě. Nadaní nemají příliš v oblibě dril a časté opakování, které se v běžné třídě objevuje poměrně často. Žák určitou informaci ve škole slyší třikrát: nejprve, když učitel představí téma hodiny; potom při samotném výkladu a na závěr při zopakování učiva. Tento systém práce je pro nadané ztrátou času, většinou si informaci zapamatují napoprvé. Z tohoto důvodu bychom jim měli umožnit pracovat jejich vlastním rychlejším tempem, méně procvičovat a umožnit jim spíše postup dopředu. Výuka by měla být dostatečně stimulující (dostatečně náročná). Nadaní jsou nezávislí jedinci, kteří ocení větší samostatnost nejen při studiu samém, ale i při rozhodování, příp. hodnocení vlastní práce. Také charakter úkolů, na kterých pracují, by se měl nepatrně pozměnit. Vyžadují spíše divergentní, kreativní a abstraktní úlohy. Výuka by měla být založena z velké části na zkušenostním učení. Je zcela nezbytné umožnit těmto dětem styk s intelektuálními vrstevníky, neboť jejich věkoví vrstevníci jen zřídka dokáží ocenit jejich schopnosti a dovednosti, čímž samozřejmě nadaní trpí a následně se to projevuje i v sociální oblasti.

A jaký by měl být učitel mimořádně nadaných? Jde o velmi žhavou a často diskutovanou otázku. Je učitel běžné školy schopen vzdělávat nadané jedince? Musí být sám nadaný či nikoliv? Davis a Rimm¹³ vytyčili hlavní charakteristiky a kompetence, kterými by, dle jejich mínění, měl učitel nadaných žáků vládnout. Učitel nadaných je nadprůměrně inteligentní, má kulturní a intelektuální zájmy, touží po dokonalosti, je entusiastický a toleratní, dobře vychází s nadanými lidmi a má široké všeobecné znalosti. Zná podstatu nadání a potřeby nadaných, dokáže nadané žáky identifikovat, dokáže rozvíjet či vybírat vhodné metody a materiály pro výuku nadaných, je zručný učitel s dobrými vlastnostmi myšlení včetně tvořivosti a řešení problémů, je dobrý v kladení otázek, dokáže sám iniciovat nezávislý výzkum, dokáže učit individualizovaně, dokáže pracovat s nadanými z různých etnických skupin, je dobrý poradce nadaných a talentovaných. Domníváme se, že informovanost o problematice, postoje a přístupy učitele k nadaným žákům, velká tolerance a entusiasmus jsou důležitějšími faktory, které pozitivně ovlivňují výuku.

Závěr

Ať zvolíme jakékoli formy či metody vzdělávání nadaných žáků, musíme mít vždy na paměti, že jejich schopnosti musí být přijímány, oceňovány a podporovány učiteli, rodiči, vrstevníky i celou společností. Je nezbytné našim žákům poskytnout zkušenosti, které prohloubí jejich znalosti a dovednosti. Za tímto účelem musíme ve škole vytvořit dostatečně stimulující a interaktivní prostředí, kde budou respektovány individuální rozdíly žáků i jejich potenciál. Výuka však bude dostatečně účinná pouze v případě, že všichni učitelé budou ochotni poskytnout dětem vhodné výukové metody, které odpovídají jejich potřebám a odlišnostem.